

**Poročilo o delu Medresorske delovne
skupine za boj proti trgovini z ljudmi
v letu 2012**

Ljubljana, april 2013

Vsebina

Povzetek	6
Uvod	8
I. Zakonodaja in politike	9
II. Preprečevanje	11
Ozaveščanje širše javnosti	11
Ozaveščanje ciljnih rizičnih skupin	12
Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti	14
III. Pregon kaznivih dejanj	16
Dejavnosti policije	16
Dejavnosti državnega tožilstva	16
Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo	21
IV. Pomoč in zaščita za žrtev	23
Projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi	23
Projekt PATS	26
Reintegracija žrtev trgovine z ljudmi	26
V. Sodelovanje v regionalnih in mednarodnih organizacijah	27
Pobude procesa Brdo	27
Druge mednarodne dejavnosti	28
Zaključek	30

Povzetek

Poročilo za leto 2012 povzema dejavnosti za preprečevanje in boj proti trgovini z ljudmi ter pomoč njenim žrtvam. Poleg tega so v njem posebej predstavljeni dosežki in ugotovitve na zakonodajnem in medinstitucionalnem oziroma mednarodnem področju. Večina teh dejavnosti izhaja iz predhodno sprejetega akcijskega načrta za obdobje 2012–2013. Zaradi preglednosti je ta povzetek narejen po vsebinskih sklopih oziroma poglavjih, kot si sledijo v poročilu.

Pri **zakonodaji in politiki** preprečevanja in boja proti trgovini z ljudmi velja poudariti evropske dokumente in usmeritve, ki so vplivali na potek dejavnosti v Sloveniji tudi v letu 2012. Nova Direktiva 36/2011/EU izraža dejansko potrebo po izpopolnitvi obstoječe ureditve kljub temu, da je bila Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi v letu poročanja ponovno nekoliko reformirana. Pomemben napredek je tudi uveljavitev poročanja nacionalnega koordinatorja o problematiki trgovine z ljudmi pred pristojno komisijo DZ RS.

Omenjena direktiva, pa tudi Konvencija Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, narekujeja državam članicam ustanovitev nacionalnih nadzornih sistemov tako imenovanih "nacionalnih poročevalcev ali sorodnih mehanizmov", upoštevajoč potrebo po minimalni strukturi, glede na obseg nalog, ki so dodatno naložene s strani direktive. Namen je predvsem vzpostaviti sistem in vzvode, ki bodo učinkoviteje vplivali na izvrševanje aktivnosti posameznih resorjev. Žal so bili dosednji napredki doseženi le s težavo. Podobno se dogaja na vsebinskem področju, kjer omenjena direktiva odpira vrzeli, ki bi jih veljalo zakonsko urediti. Ocena Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi je, da bi bilo potrebno tako sistemsko kot zakonsko nadgraditi obstoječe stanje, v kolikor želimo na tem področju zagotoviti standarde in primerljivost z bolj urejenimi državami EU ter ohraniti lastno kredibilnost v regiji JVE, kjer na tem področju izvajamo različne projekte.

Preprečevanje trgovine z ljudmi s preventivnimi dejavnostmi je v letu poročanja vključevalo številne dogodke in projekte ozaveščanja širše javnosti, pa tudi ciljnih rizičnih skupin. Širša javnost je bila o problematiki seznanjena z različnim medijskim poročanjem, vsebine in dogodki pa so bili dostopni tudi na posebej urejeni vladni spletni strani. Ciljne rizične skupine (mladostniki in delavci migranti) so bile o nevarnostih trgovine z ljudmi poučene na podlagi različnih vladnih projektov. Preprečevanje zajema tudi usposabljanje strokovnih oseb, ki se pri svojem delu srečujejo s tem področjem. To usposabljanje je bilo večinoma izvedeno, vendar ne povsod s pravo mero pozornosti.

Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj trgovine z ljudmi oziroma kaznivih dejanj, neposredno povezanih s trgovino z ljudmi, je zaznamovalo skupno 23 kazenskih postopkov, ki jih je obravnavala slovenska policija, oziroma 27 kazenskih postopkov, ki jih je v letu poročanja obravnavalo državno tožilstvo. Vzrok za statistične razlike med evidencama policije in državnega tožilstva je čas zapisa, saj kazenski postopki, če zoper osumljence ni odrejen pripor, praviloma trajajo več let. Izraz obstoja in nadaljevanja problematike v Sloveniji je tudi več obsodilnih sodb. V letu 2012 jih je bilo osem. O obsežnosti fenomena priča tudi obravnava enega primera, v katerem je bilo 52 oškodovank oziroma domnevnih ali mogočih žrtev trgovine z ljudmi, ki se sicer kot take niso prepoznale. V ta sklop ukrepov se uvrščajo tudi dejavnosti Inšpektorata RS za delo, ki je v letu poročanja obravnaval kršitve, le posredno vezane na trgovino z ljudmi, saj spadajo na področje zaposlovanja in dela tujcev ter preprečevanja dela in zaposlovanja na črno.

Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi je eden nosilnih stebrov dejavnosti, ki se financirajo na podlagi javnih razpisov pristojnih ministrstev in za izvedbo katerih so odgovorne nevladne in humanitarne organizacije. Policija je pri zaznavi kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi

prepoznala 14 žrtev trgovanja. V program krizne namestitve je bilo vključenih 8 žrtev, v program varne – dolgotrajnejše namestitve pa 4 žrtve. Dodatno velja upoštevati že omenjeno problematiko zaposlenih (zgoraj navedenih 52 oškodovank) v nočnih lokalih po Sloveniji, ki so lahko domnevne ali mogoče žrtve trgovine z ljudmi. Izdaja delovnih dovoljenj za tovrstne poklice je v letu 2012 bistveno upadla.

Mednarodno in regionalno sodelovanje je še vedno temeljnega pomena za izmenjavo informacij, izkušenj in dobrih praks. V letu 2012 se je nadaljeval projekt učinkovitejšega ukrepanja pri preiskovanju kaznivih dejanj trgovine z ljudmi v regiji jugovzhodne Evrope z uvajanjem skupnih preiskovalnih skupin. Projekt, ki se končuje v letu 2013, vodi Ministrstvo za notranje zadeve RS in je zanj zagotovilo evropska sredstva. Druga izmed pobud ministrstva je vzpostavitev mreže nacionalnih koordinatorjev regije jugovzhodne Evrope na podlagi neformalne mreže nacionalnih poročevalcev EU. Srečanje nacionalnih koordinatorjev oktobra 2012 v Ljubljani je zaznamovala skupna deklaracija, ki je bila predstavljena na mednarodni konferenci ob dnevu boja proti trgovini z ljudmi 18. oktobra v Bruslju. Dokument je bil tudi uradno objavljen na spletni strani Evropske komisije. Tovrstne dejavnosti dodatno krepijo in uveljavljajo vlogo Slovenije na mednarodnem področju.

Uvod

Skladno z mandatom, opredeljenim v sklepih Vlade Republike Slovenije št. 240-05/2003-1 z 18. 12. 2003 in št. 01201-7/2012/4 s 5. 7. 2012, je Medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi (v nadaljnjem besedilu: MDS TZL) pripravila poročilo o delu za leto 2012.

Člani MDS TZL so predstavniki resornih ministrstev in vladnih služb ter nevladnih in humanitarnih organizacij, katerih delovanje je usmerjeno proti trgovini z ljudmi. Nacionalni koordinator je v letu 2012 sklical štiri sestanke MDS TZL, in sicer 15. februarja, 23. aprila, 6. septembra in 10. decembra. Sklepi iz zapisnikov sestankov so usmerjali delo različnih resorjev na tem področju in so bili članom MDS TZL razdeljeni po vsakokratnem sestanku.

Ker trgovina z ljudmi zahteva, da se preprečevanja, pregona storilcev kaznivih dejanj in pomoči žrtvam lotimo celovito, je vsebina vseh naštetih področij opredeljena v akcijskem načrtu za obdobje 2012–2013, ki ga je potrdila Vlada RS aprila 2012 (sklep št. 23100-3/2012/6 z dne 12. 4. 2012). Na tej podlagi je tudi poročilo o delu MDS TZL za leto 2012 pripravljeno tako, da kaže izvedbo načrtovanih dejavnosti po vsebinskih poglavjih in ob upoštevanju prispevkov posameznih resorjev. Poleg nalog, opredeljenih v akcijskem načrtu, so v poročevalnem obdobju potekale številne podporne in usklajevalne dejavnosti, potrebne za celovito ukvarjanje s problematiko. Sem je najpogosteje všteta priprava odgovorov in prispevkov v zvezi s trgovino z ljudmi oziroma povezanimi tematikami na zahtevo različnih mednarodnih organizacij ter druge dejavnosti, potrebne za opozarjanje na trgovino z ljudmi.

Leto 2012 je zaznamovalo nekaj sistemskih rešitev, pa tudi obnovljena vzpostavitev delovanja MDS TZL v prvi polovici leta, medtem ko je bilo delo v nadaljevanju usmerjeno predvsem k vsebinskim rešitvam in gostovanju nadzorstvenega mehanizma GRETA po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi.

I. Zakonodaja in politike

Vlada Republike Slovenije je na 21. redni seji 5. 7. 2012 sprejela sklep št. 01201-7/2012/4, s katerim je ponovno imenovala nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi in ustanovila Medresorsko delovno skupino za boj proti trgovini z ljudmi, ki jo vodi ta koordinator. Naloge te skupine so priprava periodičnih akcijskih načrtov, nadzor nad njihovim izvajanjem, priprava periodičnih poročil Vladi RS, pomoč nacionalnemu koordinatorju pri pripravi predlogov za krepitev učinkovitosti politike in ukrepov za boj proti trgovini z ljudmi. To je bila nekakšna ponovna ustanovitev oziroma potrditev te delovne skupine, upoštevajoč vladne usmeritve po zmanjševanju števila tovrstnih delovnih teles.

Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti Državnega zbora se je na svoji 5. seji 27. 6. 2012 seznanila s Poročilom o delu Medresorske delovne skupine za boj proti trgovini z ljudmi v letu 2011 in je s sklepom pozvala vse pristojne organe (policijo, tožilstvo, sodišča, MDS TZL oziroma vlado), da ji vsaj enkrat letno poročajo o domnevnih primerih trgovine z ljudmi, številu anonimnih prijav oziroma obravnavanih primerih. Na isti seji je komisija sprejela tudi sklep, v katerem Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve predlaga, da prouči možnosti omejitve zaposlovanja oseb, ki bi bile lahko žrtve trgovine z ljudmi.

Ravno problematika omejitve zaposlovanja ob sumu trgovine z ljudmi v zvezi z barskimi plesalkami iz Dominikanske republike in Ukrajine kot domnevnimi žrtvami je v letu 2012 vzbudila vrsto strokovnih razprav, ki so opozorile na pomanjkljivosti sistema. Na eni strani (ne)usklajenost in (ne)ozaveščenost pristojnih organov (slovenska konzularna predstavništva, upravne enote, zavodi za zaposlovanje) ter na drugi strani delodajalci, ki zlorablajo zakonodajo v zvezi z barskimi plesalkami, so razkrivali pomanjkljivosti predvsem pri prepoznavi domnevnih oziroma mogočih žrtev trgovine z ljudmi. Za izboljšavo sistema prepoznave tovrstnih rizičnih skupin je treba nadaljevati intenzivnejše usposabljanje javnih uslužbencev, ki se pri delu srečujejo s to problematiko, prav tako pa je treba uvesti ustrezne zakonodajne ukrepe. Izhajajoč iz slednjega, je MDS TZL na rednem sestanku 23. aprila 2012 sprejela sklep o opredelitvi stališča do uveljavitve Uredbe o omejitvah in prepovedih zaposlovanja in dela tujcev – plesalk v nočnih lokalih iz Dominikanske republike. Stališče MDS TZL je bilo 19. 6. 2012 naslovljeno na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve kot pristojnemu ministrstvu za zaposlovanje tujcev. Stališče utemljuje predlog, da se z ustreznim aktom (uredbo) začasno omeji oziroma prepove izdaja dovoljenj za zaposlitev in posledično dovoljenj za prebivanje prosilkam iz Dominikanske republike ter da se hkrati pripravijo trajne rešitve in mehanizmi, ki bodo preprečili nastanek tovrstnih zlorab ali vsaj znižali stopnjo njihovega nastanka ali omogočanja nastanka. Do konca leta 2012 omenjena uredba ni bila sprejeta, prav tako pa MDS TZL ni bila povratno seznanjena o nikakršni taki sprejeti odločitvi.

Evropska komisija je sklicala dva sestanka na temo prenosa Direktive 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ v zakonodajo držav članic EU. Prenos direktive v domačo zakonodajo je v pristojnosti Ministrstva za pravosodje in javno upravo, ki je bilo tudi nosilec zadeve med pogajanji in sprejemanjem tega dokumenta. Določbe direktive so do neke mere prenesene v Kazenski zakonik z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Kazenskega zakonika KZ-1B, novembra 2011, uporabljati pa se je začel dne 15.5.2012. Tako je bil spremenjen 113. člen Kazenskega zakonika (kaznivo dejanje Trgovina z ljudmi) zlasti glede nadzora nad osebami in vprašanja njihove privolitve v trgovino z ljudmi. Prav tako je bil v 199. členu Kazenskega zakonika (kaznivo dejanje Zaposlovanja na črno) dodan nov tretji odstavek, ki izrecno omenja izkoriščanje žrtev trgovine z ljudmi. Pri tem je treba opozoriti, da direktiva posega tudi na druga zakonodajna področja, na katerih so zaznane pomanjkljivosti. Tako so v domači zakonodaji pomoč in podpora žrtvam trgovine z ljudmi ter preprečevanje pojava urejeni le delno, nimamo sistemskih rešitev usposabljanja za

preiskovanje in pregon, pa tudi institucionalna umestitev nacionalnega poročevalca ni najbolj osmišljena glede na njegovo poslanstvo in naloge. Naštete nedodelanosti načenjajo vprašanje iskanja nadaljnjih rešitev, med drugim v novem področnem zakonu.

Na zakonodajnem področju velja omeniti še vedno pomanjkljivo urejeno zdravstveno pomoč žrtvam trgovine z ljudmi, ko so te v oskrbi nevladnih in humanitarnih organizacij ter brez zdravstvenega zavarovanja. Zagotovljena jim je sicer nujna medicinska pomoč, kar nekako izpolnjuje mednarodno obvezujoče standarde, vendar je to zgolj minimum, ki večinoma ne zagotovi dejanske zdravstvene oskrbe. Že zgoraj omenjena direktiva v petem odstavku 11. člena navaja "potrebno zdravljenje" kot enega izmed ukrepov, ki ga morajo države zagotoviti tem žrtvam. V akcijskem načrtu 2010–2011 si je MDS TZL zadala nalogo, da bo proučila, kako sistemsko urediti to vprašanje. Naloga še ni bila opravljena, domnevno zaradi zastoja pri zakonodajni reformi zdravstvene zakonodaje, zato je z novim akcijskim načrtom prenesena v obdobje 2012–2013.

II. Preprečevanje

Ozaveščanje širše javnosti

Ozaveščanje širše javnosti o problematiki trgovine z ljudmi je večinoma usklajeval Urad Vlade RS za komuniciranje (UKOM). Na tem področju so bile opravljene vse naloge, opredeljene v akcijskem načrtu MDS TZL in povzete v nadaljevanju.

- **18. oktober, evropski dan boja proti trgovini z ljudmi**

Nacionalni koordinator in Urad Vlade RS za komuniciranje sta ob 18. oktobru pripravila sporočilo za javnost in ga razposlala medijem. V njem na kratko predstavita dva pomembna dokumenta, ki ju je Evropska unija sprejela za učinkovitejši boj proti trgovini z ljudmi: Direktivo 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in Strategijo EU za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016. Sporočilo omenja tudi skupno deklaracijo, ki so jo oktobra 2012 v Ljubljani sprejeli nacionalni koordinatorji jugovzhodne Evrope.

Primorski pravni center je ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi javnosti svojevrstno predstavil to problematiko. V njegovih prostorih v Izoli so bili za obiskovalce razstavljeni modeli človeških organov s cenami na črnem trgu. Tako so želeli opozoriti na del te problematike, namreč na trgovanje s človeškimi organi.

- **Spletno mesto**

Urad za komuniciranje je v letu 2012 skrbel za posodabljanje vsebine spletnega mesta www.vlada.si teme_in_projekti/boj_proti_trgovini_z_ljudmi/, na katerem je predstavljen boj proti trgovini z ljudmi v slovenskem in angleškem jeziku. Tam so dostopne informacije o dejavnostih MDS TZL in objavljeni temeljni dokumenti, ki jih pripravlja, ter mednarodni dokumenti s tega področja, raziskave in študije, po tej strani pa je mogoče oddati tudi anonimno e-prijavo in se povezati z nevladnimi organizacijami, ki zagotavljajo pomoč žrtvam. Statistika kaže, da si je v letu 2012 slovensko različico strani ogledalo skoraj 3.000, angleško pa okoli 500 ljudi.

- **Mediji**

Slovenski tiskani, elektronski in spletni mediji so objavili več kot 100 prispevkov na temo trgovine z ljudmi. Pozornost so namenili predvsem grobemu delovnemu izkoriščanju in prisilnemu delu ter položaju tujih delavcev, ki so napoteni na delo v druge države EU, izdaji delovnih dovoljenj za plesalke iz Dominikanske republike, postopkom odkrivanja in pregona kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi, počastitvi 18. oktobra kot evropskega dne proti trgovini z ljudmi ter drugim dejavnostim MDS TZL in nevladnih organizacij, ki delujejo na tem področju.

Nacionalni koordinator in ustanove, ki sodelujejo v MDS TZL, so s pomočjo služb za odnose z javnostjo iz teh ustanov ozaveščali širšo javnost tudi po medijih. Tem so pošiljali informacije o delu MDS TZL in ukrepih za preprečevanje trgovine z ljudmi.

Predstavniki policije so ob zaključku preiskav, ki so se nanašale na kazniva dejanja v povezavi s trgovino z ljudmi, sodelovali na novinarskih konferencah in tako širšo slovensko javnost obveščali o posebnostih, ki so bile ugotovljene pri posameznih primerih.

Tudi predstavniki civilne družbe so s svojimi medijskimi dejavnostmi tvorno sodelovali pri ozaveščanju širše javnosti.

– Društvo Ključ je sodelovalo v približno 70 medijskih prispevkih s televizijskimi, pa tudi radijskimi in časopisnimi hišami ter elektronskimi mediji. Okrepljeno medijsko poročanje o trgovini z ljudmi je bilo zaznano skozi vse leto, saj je društvo Ključ v prvi polovici leta 2012 ozaveščalo širšo laično javnost na spletni strani www.telesnica.si, v drugi polovici leta pa izdalo še biografijo žrtve trgovine z ljudmi z naslovom Prodano življenje. Spletno stran www.telesnica.si je financirala agencija Madwise CC, ki je na 21. slovenskem oglaševalskem festivalu prejela zlato priznanje v kategoriji digitalnega komuniciranja, biografijo Prodano življenje pa je sofinanciralo Veleposlaništvo Kraljevine Nizozemske.

– Na Primorskem pravnem centru je bilo v letu 2012 kar nekaj ozaveščevalnih dejavnosti v boju proti trgovini z ljudmi, obiskovalci centra pa v prostorih PPC Koper in PPC Izola lahko prevzamejo tudi nekaj gradiva o tej problematiki.

Spletna stran Primorskega pravnega centra je bila nadgrajena s posebnim oddelkom o trgovini z ljudmi. Vzpostavljena je bila spletna nagradna igra z naslovom S poznavanjem pasti proti trgovini z ljudmi, ki je zanimivo in interaktivno ozaveščala otroke in mladostnike o tem pojavu. Zmagovalec spletne igre je prejel nagrado – panoramski polet nad Portorožem. V oktobru je bila organizirana novinarska konferenca, na kateri je center predstavil dosežke in učinke projekta. Pri tem je bilo pomembno tudi sodelovanje z mediji, saj so številne medijske objave, povezane z usposabljanjem prostovoljcev in izvedbo delavnic na osnovnih šolah, ter novinarske konference pripomogle k večji ozaveščenosti širše javnosti o trgovini z ljudmi. Poleg tiskanih medijev so o slednji poročale lokalne radijske postaje.

Ozaveščanje rizičnih ciljnih skupin

Urad Vlade za komuniciranje je imel pomembno vlogo tudi pri ozaveščanju rizičnih ciljnih skupin, predvsem s sofinanciranjem in izbiro izvajalcev – civilnih organizacij, ki se bojujejo proti trgovini z ljudmi.

- **Sofinanciranje projektov nevladnih organizacij**

Na podlagi javnega razpisa za sofinanciranje informativno-komunikacijskih in izobraževalnih dejavnosti nevladnih organizacij o evropskih zadevah v letu 2012 je Urad Vlade za komuniciranje sofinanciral tri projekte nevladnih organizacij v skupni vrednosti 12.600 EUR. Dva sta bila namenjena ozaveščanju mladostnikov o nevarnosti trgovine z ljudmi, načinih novačenja in usposabljanju za prepoznavanje tveganja ter o ustreznih načinih ukrepanja in samozaščitnega obnašanja. Tretji projekt pa je bil namenjen ozaveščanju tujih delavcev o učinkovitejšem uveljavljanju in varstvu njihovih pravic, zaščiti pred izkoriščanjem, opozarjanju na morebitno prepletenost izkoriščanja s prisilnim delom in trgovino z ljudmi ter prepoznavanju morebitnih žrtev, ki potrebujejo dodatno podporo in zaščito.

– Prvi projekt Vijolica – kako se izogniti pastem trgovine z ljudmi? je izvedlo Društvo Ključ – center za boj proti trgovini z ljudmi. Obsegal je 39 delavnic, na katerih je sodelovalo 1.255 srednješolcev z različnih slovenskih območij. Zanimanje šol za izvedbo delavnic je preseгло razpoložljiva sredstva. O nujnosti tovrstnega ozaveščanja pričajo tudi izsledki ankete, v kateri je 90 % mladih izjavilo, da so za problematiko trgovine z ljudmi prvič slišali na delavnici.

– Drugi projekt Nevarnosti in pasti – učenci proti trgovini z ljudmi je izvedel Primorski pravni center iz Kopra, ki je pri tem usposabljal prostovoljce za pomoč pri izvedbi delavnic, izpeljal 50 interaktivnih delavnic za več kot 2.000 učencev tretje triade osnovnih šol na različnih

območjih, vsebinsko nadgradil spletno stran, zagnal nagradno spletno igro o tematiki in organiziral novinarsko konferenco, tako pa zagotovil projektu dobro medijsko podporo.

– Tretji projekt, ki se je navezoval na ozaveščanje tujih delavcev, je izvajala Slovenska filantropija, Združenje za promocijo prostovoljstva. Pri tem je obiskala 20 delavskih domov in drugih lokacij (npr. počivališč voznikov tovornjakov) v različnih krajih Slovenije, na katerih so tuje delavce nagovarjali neposredno in jim zagotavljali informacije. Razdelili so več kot 1.500 zloženek Stop izkoriščanju imigrantskih delavcev, in sicer v različnih jezikih (največ v bosanskem in albanskem, precej pa tudi v bolgarskem in makedonskem jeziku). Zagotovili so prevod in natis zloženke v kitajski jezik, ozaveščali nevladne organizacije in različne institucije o potrebah tujih delavcev in ciljih projekta. Ta je dosegel okrog 3.000 delavcev migrantov in več kot 800 organizacij. Pri njegovi izvedbi so sodelovali z društvom Ključ, Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije in z Info točko za tujce. Rizične ciljne skupine so bile dosežene tudi z razdeljevanjem informativnega gradiva – zloženek.

– Ministrstvo za notranje zadeve je po programu Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitve v izvedbi Slovenske karitas financiralo izdajo zloženke v nakladi 50.000 izvodov. Natisnjena je bila v slovensko-angleško-ruski različici ter namenjena mladim, delovnim migrantom in drugim rizičnim skupinam. Razdeljena je bila po osnovnih in srednjih šolah ter v različnih ustanovah (centri za socialno delo, dijaški in azilni domovi, notranje ministrstvo, upravne enote, slovenska konzularna predstavništva, nevladne organizacije, Škofijska karitas ...). Problematika trgovine z ljudmi je bila s priložo zloženke predstavljena tudi v avgustovski številki glasila Karitas Žarek dobrote.

– Drugi sklop zloženek je Slovenska karitas izdala po programu krizne namestitve, ki ga financira Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Zloženke v nakladi 15.000 izvodov, namenjene izključno mladim in osebam za delo z njimi, so bile konec leta 2012 razdeljene na 478 osnovnih šol, 160 srednjih šol, 24 dijaških domov, 62 centrov za socialno delo, 59 zavodov za zaposlovanje, 62 mladinskih centrov, 21 kriznih centrov, varnih hiš in materinskih domov, 20 mladinskih domov, vzgojnih zavodov ter stanovanjskih skupin za otroke in mladostnike ter 24 organizacij in interesnih združenj, ki delajo z mladimi.

Prav tako v okviru programa "krizna namestitve" je bilo za srednješolsko mladino izvedenih več delavnic o preventivnih dejavnostih, ki se nanašajo na tematiko trgovine z ljudmi. Na srednjih šolah na Primorskem in v Prlekiji je bilo takih delavnic 12. Delavnice je organizirala delovna skupina strokovnih delavk in prostovoljk.

- **Druge dejavnosti**

V sklopu lastnih dejavnosti je **društvo Ključ** izvedlo predavanja oziroma druge oblike ozaveščanja ciljne javnosti, in sicer projekt Raziskava, v katerem so v sodelovanju z neformalno Mrežo za nenasilje opravili raziskavo o nasilju in razširjenosti njegovih pojavnih oblik v srednjih šolah v mestni občini Ljubljana. Na podlagi projekta so opravili deset delavnic o nasilju, v katere je bilo vključenih 250 dijakinj in dijakov. Trgovina z ljudmi se je obravnavala po treh večjih skupinah nasilja (fizično, psihično in spolno nasilje). V raziskavi se je izkazalo, da je prisilna prostitucija med srednješolsko mladino razmeroma pogosta. Kot partner srbske nevladne organizacije ASTRA je društvo sodelovalo pri projektu delovnega izkoriščanja. V preprečevalne namene so bile pripravljene brošure o delovnem izkoriščanju srbskih državljanov v Republiki Sloveniji. Ciljna skupina so bili gradbeni delavci. Brošura je dostopna tudi v PDF-obliki, in sicer na spletni strani društva Ključ.

Slovenska karitas je med lastnimi dejavnosti izvedla še predavanja oziroma druge oblike ozaveščanja ciljne javnosti.

Tudi **Slovenska filantropija** je v sodelovanju z društvom Ključ izvedla predavanja oziroma druge oblike ozaveščanja ciljnih javnosti, in sicer projekt Opening doors, ki je namenjen krepitev vloge in položaja žensk migrantk s ciklom predavanj o različnih temah. Ena izmed tem je bila tudi trgovina z ljudmi. V cikel o trgovini z ljudmi je bilo vključenih deset migrantk.

Ozaveščanje in usposabljanje strokovne javnosti

– Na temo trgovine z ljudmi je policija oziroma kriminalistična policija stalno izobraževala ter usposabljala kriminaliste in policiste na lokalni ravni, ki se pri svojem delu prvi srečujejo s to problematiko. Prepoznavanju pojavnih oblik trgovine z ljudmi, zaznavanju kaznivih dejanj in odkrivanju storilcev, pa tudi prepoznavanju kazalcev mogočih žrtev trgovanja in nadaljnjim posebnim kriminalističnim postopkom obravnave takih kaznivih dejanj se posveča največja pozornost.

Generalna policijska uprava – Uprava kriminalistične policije je v letu 2012 izvedla izobraževanje pomočnikov komandirjev in policistov lokalnih kriminalističnih enot v zvezi s preiskovanjem kaznivih dejanj trgovine z ljudmi. Izobraževanja se je udeležili 90 policistov.

V sodelovanju z Upravo uniformirane policije GPU in PU Ljubljana je bilo izvedeno izobraževanje za sektor za nadzor državne meje s poudarkom na ugotavljanju kazalcev pri prepoznavanju žrtev in storilcev kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi. Izobraževanja se je udeležilo 25 policistov.

Uprava kriminalistične policije GPU je v novembru 2012 v sodelovanju z nacionalnim koordinatorjem za boj proti trgovini z ljudmi, Specializiranim državnim tožilstvom Republike Slovenije, Centrom za tujce, Azilnim domom in nevladnimi organizacijami izvedla dvodnevno izobraževanje o problematiki trgovini z ljudmi, namenjeno kriminalistom preiskovalcem in inšpektorjem iz sektorjev uniformirane policije, ki pokrivajo mejno problematiko.

– V azilnem domu Ministrstva za notranje zadeve je bilo 18. oktobra izvedeno usposabljanje v zvezi s trgovino z ljudmi, ki so ga izvedli člani MDS TZL, in sicer predstavniki Vrhovnega državnega tožilstva ter Generalne policijske uprave. Na tem usposabljanju je bilo trideset udeležencev. Predstavljene so bile pojavnne oblike trgovine z ljudmi, poudarek pa na sodobnih oblikah in sodni praksi. Opozorjeno je bilo tudi na fiktivne poroke kot enega izmed načinov neupravičenega urejanja statusa zaradi mogočega trgovanja z ljudmi.

– Ministrstvo za zunanje zadeve je kot del rednega letnega konzularnega posveta izvedlo dodatno ozaveščanje in nadaljnje seznanjanje konzularnih uslužbencev na diplomatsko-konzularnih predstavništvih RS po svetu s prepoznavanjem suma trgovine z ljudmi. Diplomati na diplomatsko-konzularnih predstavništvih so redno poročali in obveščali pristojne organe o sumu trgovine z ljudmi, če so ga v postopkih pridobitve vizuma oziroma dovoljenja za prebivanje prepoznali.

– V Pragi je Mednarodni center za razvoj migracijskih politik (ICMPD) organiziral izobraževanje o boju proti trgovini z ljudmi zaradi delovnega izkoriščanja. Projekt je opredeljen tudi v akcijskem načrtu za leti 2012 in 2013. Poleg predstavnic Inšpektorata RS za delo so se izobraževanja udeležili predstavniki policije in tožilstva. Njegov namen je bil predvsem prepoznati primere trgovine z ljudmi zaradi prisilnega dela, opravljati nadzor v takih primerih in sodelovati z organi, ki se ukvarjajo z bojem proti tej trgovini. Na izobraževanju je bila predstavljena zakonodaja EU za omenjeno področje, različne opredelitve in kazalniki trgovine z ljudmi zaradi prisilnega dela ter razlike med izkoriščanjem delovne sile in trgovino z ljudmi zaradi prisilnega dela. Poudarjen pa je bil tudi pomen delovnih inšpektorjev pri odkrivanju

trgovine z ljudmi. Države članice so si na to temo izmenjale primere dobre prakse odkrivanja in preganjanja.

Inšpektorat RS za delo je 14. decembra v Ankaranu izvedel letni delovni posvet delovnih inšpektorjev. Vanj je bila skladno z akcijskim načrtom vključena tematika trgovine z ljudmi v povezavi z delovnim izkoriščanjem, o čemer je inšpektorjem predaval nacionalni koordinator.

– Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (nekdanje Ministrstvo za šolstvo in šport) je v letu 2010 objavilo javni razpis »Profesionalno usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za preprečevanje in prepoznavanje nasilja za obdobje od 2010 do 2012«. Projekt je trajal od oktobra 2010 do julija 2012 in se je sofinanciral iz Evropskega strukturnega sklada (skupna vrednost projekta je znašala 1.069,250 EUR, od tega je delež Skupnosti 85 %, slovenska udeležba 15 %). Razpis je bil razdeljen na dva vsebinska sklopa, in sicer: »Usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za obravnavo nasilja v družini« in »Krepitev kompetenc strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za uspešno prepoznavanje in preprečevanje nasilja« (vrednost drugega vsebinskega sklopa je bila 741.590 EUR). Za drugi vsebinski sklop je bil izbran upravičenec ISA inštitut (Inštitut za psihološko svetovalne razvojne politike), ki je med drugim sodeloval tudi z Društvom Ključ kot konzorcijskim partnerjem. V okviru navedenega projekta in drugega vsebinskega sklopa je konzorcijski partner Društvo Ključ izvedlo program "Izberem nenasilje". Vsebine programa so bile: »Mladi in nasilje«, »Nasilje in diskriminacija«, »Nasilje v družini«, »Spolno nasilje«, »Posledica nasilja«, »Trgovina z ljudmi«, »Nenasilna komunikacija in reševanje konfliktov« in »Zakonodajna ureditev«. Program je bil namenjen strokovnim delavcem srednjih šol, dijaških domov in organizacij za izobraževanje odraslih. Usposabljanje se je izvedlo v 17-ih ponovitvah v trajanju 5 dni, in sicer v dveh delih. Prvi del je trajal 3 dni (24 pedagoških ur), drugi del pa 2 dni (16 pedagoških ur). Petdnevno usposabljanje v okviru tega programa je uspešno zaključilo 258 strokovnih delavcev vzgojno izobraževalnih zavodov. Strošek usposabljanja na udeleženca je znašal 250 EUR in se je v celoti financiral iz sredstev ministrstva ter Evropskega socialnega sklada (skupni znesek: 64.500 EUR). V okviru petdnevnega usposabljanja je nastalo tudi gradivo Društva Ključ, »Trgovina z ljudmi«.

– Predstavniki Slovenske karitas so bili v letu 2012 dejavni pri izobraževanju in usposabljanju strokovne javnosti. Udeležili so se konference Izberem nenasilje in sem svoboden, v Gorici pa so sodelovali na mednarodni okrogli mizi z naslovom Identifikacija žrtev trgovine z ljudmi, izkoriščanje dela in novodobno suženjstvo v Furlaniji - Julijski krajini, na kateri so se srečali tudi s Caritas Udine in dogovorili o skupinskem izobraževanju v letu 2013.

Članica delovne skupine pri Slovenski karitas je na podlagi študentske izmenjave Erasmus opravljala študijsko prakso v varni hiši Madaille Trust v Londonu. Madaille Trust je bila ustanovljena leta 2006, njena poglobljena naloga pa je oskrba in pomoč ženskam, žrtvam trgovine z ljudmi, ozaveščanje širše javnosti in preprečevalno delovanje za trgovino z ljudmi.

Delovna skupina strokovnih delavcev, sodelavcev in usposobljenih prostovoljcev Slovenske karitas se redno usposablja ter načrtuje izvedbo izobraževanj in preprečevalnih dejavnosti, pa tudi konkretno strokovno delo z osebami, vključenimi v programe pomoči žrtvam trgovine z ljudmi. Stalno spremlja tudi strokovnost in etičnost izvajanih dejavnosti v naših programih. Programu pomoči žrtvam trgovine z ljudmi je v letu 2012 izkazalo pripravljenost za pomoč in sodelovanje 22 prostovoljcev in 37 tolmačev prostovoljcev za 23 jezikov.

III. Odkrivanje, preiskovanje in pregon kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi

Kaznivo dejanje trgovine z ljudmi je eno izmed kaznivih dejanj, ki je najbolj odzivno na ekonomski in socialni položaj na lokalni in globalni ravni. Sledeč temu se izvedbene oblike tega kaznivega dejanja stalno spreminjajo in prilagajajo, kar narekuje organom pregona skrbno spremljanje tega problema ter tvorno medresorsko sodelovanje pri njegovi prepoznavi in pregonu.

Kazenski postopki zoper storilce teh kaznivih dejanj, če zoper nje ni odrejen pripor, praviloma trajajo več let. Razlog za to je iskati v večjem številu storilcev, ki se postopku izognejo tudi z odhodom v tujino oziroma že ob kaznivem dejanju delujejo v tujini skupaj s sotorilci v Sloveniji. Čas ima svoj učinek tudi na žrtve, ki pogosto zapustijo našo državo oziroma si uredijo osebno življenje, tako da je kazenski postopek zanje nova viktimizacija. Med žrtvami tega kaznivega dejanja so pretežno ženske, ob državljankeh Republike Slovenije pa srečujemo državljanke Filipinov, Dominikanske republike in vzhodnoevropskih držav.

Dejavnosti policije

V letu 2012 je policija zaznala in obravnavala več pojavnih oblik trgovine z ljudmi. Pri tem je bilo ugotovljeno, da je bilo največ obravnavanih primerov prepoznanih kot oblika izkoriščanja prostitucije in drugih spolnih zlorab žrtev trgovine z ljudmi. Prav tako so bili obravnavani primeri prisilnega dela, in sicer kot prisilno beračenje in prisilno opravljanje kaznivih dejanj (npr. tatvin).

Pri obravnavi kaznivih dejanj v povezavi s trgovino z ljudmi je bilo ugotovljeno, da se je v letu 2012 nadaljevalo zaposlovanje tujk na podlagi delovnega dovoljenja, in sicer tujk iz Južne Amerike in vzhodne Evrope. V naši državi so se zaposlovale v različnih nočnih lokalih kot plesalke, snažilke in pomožno osebje. V teh primerih Slovenija ni država izvora žrtev trgovine z ljudmi, temveč le tranzitna in ciljna država.

Slovenija je **kot ciljna država** zaposljiva predvsem za:

- državljanke tretjih držav iz vzhodne Evrope in Južne Amerike (Ukrajine in Dominikanske republike) z začasnim prebivališčem in delovnim dovoljenjem. V glavnem se zaposlujejo v nočnih lokalih kot plesalke ali animatorke, v nadaljevanju pa so izkoriščene za prostitucijo oziroma druge oblike spolnih zlorab;
- dekleta iz EU (Slovaške, Češke) in Južne Amerike (Brazilije), ki za vstop v EU ne potrebujejo vizuma in večinoma nimajo urejenega začasnega prebivanja, prav tako niso zaposlene ter ustrezno socialno in zdravstveno zavarovane v Republiki Sloveniji. Ukvarjajo se s prostitucijo po stanovanjih in hotelih;
- državljanke EU (iz Slovaške, Bolgarije in Romunije) v povezavi s prisilnim delom – beračenjem, zaznana pa je bila tudi storitev kaznivega dejanja tatvine.

Slovenija **kot tranzitna država** zaznava:

- dekleta iz jugovzhodne Evrope, balkanskih držav in držav nekdanje Sovjetske zveze, ki nadaljujejo svojo pot na zahod v Italijo, Francijo in Nemčijo;
- državljanke EU (iz Slovaške, Bolgarije in Romunije) v povezavi z beračenjem kot pojavno obliko prisilnega dela. Policija namreč v Sloveniji zaznava občasno prisotnost kriminalnih združb, ki se ukvarjajo s trgovino z ljudmi za prisilno beračenje. Pri tem kriminalne združbe navadno prek Slovenije potujejo iz izvorne države (Bolgarije, Romunije, Slovaške) v druge države EU (Italija, Avstrija, Francija ...). Na tej poti se v Sloveniji zadržijo le krajši čas, večinoma na avtocestnih počivališčih.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da je slovenska policija najpogosteje zaznala trgovino z ljudmi v povezavi z **zlorabo prostitucije in prisilnim beračenjem**.

- **Trgovina z ljudmi in zloraba prostitucije**

Prostitucija je v Sloveniji dovoljena od leta 2003, ko je bila s spremembami in dopolnitvami Zakona o prekrških zoper javni red in mir odpravljena prepoved vdajanja prostituciji. Na podlagi tretjega odstavka 7. člena Zakona o varstvu javnega reda in miru je ostalo kaznivo vsiljivo ponujanje spolnih storitev na javnem kraju. Prekršek torej ni spolno občevanje za denar, temveč ponujanje spolnih storitev na javnem kraju z vsiljevanjem. Zaradi pomanjkanja zanesljivih podatkov o številu ljudi, ki so vključeni v ponudbo in opravljanje storitev prostitucije, v posredovanje pri tej dejavnosti, povpraševanje po storitvah in uporabo plačljive spolnosti, ne poznamo dejanskega stanja. Ocene števila prostitutk v Sloveniji, ki jih navajajo komentariji v medijih, nevladne organizacije in raziskovalci, se gibljejo med 1500 do 4000. Zato je bolj smiselno uporabiti relativno merilo razširjenosti prostitucije, po katerem naj bi bilo na milijon prebivalcev 1500 prostitutk. Po tem merilu naj bi se s ponujanjem plačljive spolnosti v Sloveniji ukvarjalo približno 3000 žensk. Podatkov oziroma ocen o številu moških in mladoletnih oseb, ki se ukvarjajo s prostitucijo, pa ni na voljo.

Za prostitucijo v Sloveniji je značilno, da je večinoma neopazna, saj se izvaja v zaprtih prostorih, predvsem v najetih ali lastnih stanovanjih, hotelskih sobah ipd. Ulične prostitucije oziroma prostitucije na prostem ne zaznavamo. V naši državi prevladuje srednja in višja raven prostitucije. S slednjo se občasno in začasno ukvarjajo pretežno prostitutke s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki naj bi bile pri svojem delu večinoma samostojne. Srednja raven je hotelska in barska prostitucija, s katero se ukvarjajo predvsem tujke z delovnimi dovoljenji za plesalke, animatorke, pomožne delavke in odrske umetnice, zaposlene v nočnih lokalih. Policija spremlja problematiko zaposlovanja tujk v nočnih lokalih, predvsem iz Južne Amerike – Dominikanske republike, Filipinov, Ukrajine in Moldavije. Tako je bilo v letu 2012 zaznanih in preiskovanih več kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 in kaznivih dejanj zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1. Pri tem je policija z zbiranjem obvestil in preiskavami v predkazenskem postopku ugotovila, da nekateri lastniki nočnih lokalov kot storilci očitanih jim kaznivih dejanj zaradi izkoriščanja prostitucije in drugih oblik spolnega izkoriščanja prevzemajo, nastanijo oziroma kako drugače razpolagajo z navedenimi osebami, pri čemer zlorabljujejo pravni okvir pridobivanja delovnega dovoljenja. Glede tega je bilo v preiskavi zoper člane kriminalne združbe in gospodarsko združbo ugotovljeno, da so v zadnjih treh letih svojega delovanja na opisani način pridobili več kot 1.000.000,00 EUR protipravne premoženjske koristi.

V povezavi s temi preiskavami v nočnih lokalih je policija ugotovila, da se nadaljuje trend iz preteklih let, namreč da se domnevne žrtve v policijskih postopkih kljub sodelovanju nevladnih organizacij ne prepoznavajo kot žrtve trgovine z ljudmi. Storilci jih ne prisiljujejo fizično in ne nadzorujejo z omejevanjem gibanja, temveč za nadzor nad njimi uporabljajo prefinjene metode potiskanja v finančno odvisnost, tako imenovano ekonomsko prisiljevanje (finančno kaznovanje za nespoštovanje hišnega reda in pravil na delovnem mestu, fiktivna minimalna plača, vračilo dolga, ki je nastal s pridobitvijo delovnega dovoljenja in prihodom v Slovenijo...). Tako dosežejo, da se njihove žrtve začnejo ukvarjati s prostitucijo.

Treba je poudariti, da predvsem državljanke Dominikanske republike in Ukrajine, ki se v postopkih ne prepoznavajo kot žrtve trgovine z ljudmi, izhajajo iz revnih socialnih in gospodarskih okolij. Prebivanje v Sloveniji z opisanim načinom preživljanja (ekonomsko prisiljevanje v izvajanje prostitucije in spolno izkoriščanje) jim omogoča preživetje. Pri tem policija ugotavlja, da oškodovanke z večjim delom tako zasluženega denarja vzdržujejo sorodnike v izvorni državi. V predkazenskem in kazenskem postopku tako prepoznane žrtve trgovine z ljudmi le redko sodelujejo, zato le delno vplivajo na nadaljnjo uspešnost kazenskega postopka.

Oglaševanje prostitucije je prav tako ena izmed oblik, ki jo v Sloveniji vse pogosteje zaznava policija. Pri tem oglaševalci objavljajo fotografije prostitutk, območje prostituiranja, telefonske številke za stik in ceno ponujene storitve. S spletne strani je razvidno tudi, da se navedena

dejavnost izvaja v stanovanjih, hotelskih sobah in drugih zasebnih prostorih. Prav tako na navedeni spletni strani obstaja forum, na katerem uporabniki komentirajo storitev prostitutk, nočne lokale, hotelske storitve ipd. S spremljanjem problematike je bilo ugotovljeno, da to dejavnost oglašujejo oziroma ponujajo domače in tuje prostitutke, predvsem iz Madžarske, Slovaške in Češke. Obstajajo domneve, da prostitucijo (predvsem tujcev) oglašujejo kriminalne združbe oziroma posamezniki, ki se v Sloveniji ukvarjajo z opravljanjem navedenih kaznivih dejanj. Prostituirane osebe so največkrat oškodovanke kaznivega dejanja zlorabe prostitucije in mogoče ali dejanske žrtve trgovine z ljudmi.

- **Trgovina z ljudmi in beračenje**

V Sloveniji so občasno zaznane kriminalne združbe, ki se ukvarjajo s trgovino z ljudmi za prisilno beračenje. Za te združbe oziroma storilce je značilna visoka stopnja mobilnosti, saj pri poostrenih kontrolah hitro umaknejo osebe, ki beračijo, v druga mesta oziroma odpotujejo v drugo državo. Druga značilnost je vključitev posebno ranljivih skupin (matere z otroki, invalidi ipd.), saj jim z beračenjem zagotavljajo večje dohodke. Prav tako se zlorablja nepismenost žrtev, uvaja se stalni nadzor, poslušnost pa se doseže z ustrahovanjem, pretepanjem in grožnjami zoper življenje. Na podlagi spremljanja beračenja kot prekrška po Zakonu o varstvu javnega reda in miru (9. člen) je v policijskih postopkih zoper navedene osebe pozornost usmerjena v prepoznavanje žrtev trgovine z ljudmi. Tako se je v letu 2012 nadaljevalo beračenje slovenskih, slovaških in romunskih državljanov, najpogosteje v Ljubljani in Mariboru. Zaznani sta bili tudi dve kaznivi dejanji.

Obravnavan je bil slovaški državljan zaradi suma storitve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po členu 113/I-II KZ-1, pri čemer je zaradi izkoriščanja prisilnega dela v Republiki Slovaški novačil sodržavljana, ju zatem prepeljal v Slovenijo ter ju je z grožnjo in preslepitvijo izkoriščal za beračenje.

Obravnavana je bila tudi mladoletna bolgarska državljanica, ki je bila prvotno v policijskem postopku zaradi suma storitve kaznivega dejanja velike tatvine po členu 205/I-3 KZ-1. Z zbiranjem obvestil in sodelovanjem s tujimi varnostnimi organi je bil ugotovljen obstoj znakov, da je mladoletnica žrtev trgovine z ljudmi v Bolgariji. V sodelovanju z bolgarsko komisijo za boj proti trgovini z ljudmi in bolgarskim veleposlaništvom v Ljubljani je bila izročena bolgarskim varnostnim organom.

- **Statistični kazalci Policije za leto 2012**

Policija že od leta 2000 opravlja usmerjene dejavnosti, povezane s trgovino z ljudmi. Njihov namen je prepoznati osebe, ki se v Republiki Sloveniji ali v povezavi z njo ukvarjajo s trgovino z ljudmi, spravljanjem v suženjsko razmerje, zlorabo prostitucije in vsiljivim ponujanjem spolnih storitev; ugotavljati način delovanja teh oseb ter metode, postopke in sredstva za tovrstno početje; prepoznavati žrtve trgovine z ljudmi in nove pojavne oblike izkoriščanja; izvajati ukrepe na podlagi obstoječe zakonodaje in sodelovati z nevladnimi organizacijami za zaščito in obravnavo žrtev trgovine z ljudmi.

V letu 2012 je policija obravnavala **štiri (4) kazniva dejanja** trgovine z ljudmi po členu 113. KZ-1B in **šest (6) kaznivih dejanj** zlorabe prostitucije po členu 175 KZ-1B. Pri tem je bilo skupaj ovadenih **dvaindvajset (22) fizičnih oseb in ena (1) pravna oseba**. V omenjenih postopkih je policijsko obravnavanih skupaj **štirinajst (14)** žrtev kaznivih dejanj, povezanih s trgovino z ljudmi.

Pri preiskavi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po členu 113 KZ-1B zoper zgoraj omenjeno pravno osebo je policija prepoznala še **52 domnevnih žrtev trgovine z ljudmi** iz Ukrajine in Dominikanske republike. Te osebe se v policijskih postopkih v sodelovanju z nevladno organizacijo niso prepoznale kot žrtve trgovine z ljudmi.

– Za kaznivo dejanje **trgovine z ljudmi po členu 113 KZ-1B** so bili obravnavani štirje (4) primeri, pri čemer je bilo ovadenih skupaj **trinajst (13) osumljencev** in ena (1) pravna oseba. Kazensko ovadenih je bilo deset (10) moških, od tega osem (8) slovenskih državljanov, en slovaški državljan (1) ter en (1) državljan Srbije in Kosova. Ovadene so bile še tri (3) ženske, od tega ena ukrajinska državljanica in dve slovenski državljanici.

– Za kaznivo dejanje **zlorabe prostitucije po členu 175 KZ-1B** je bilo obravnavanih šest (6) primerov. Zaradi suma storitve navedenih kaznivih dejanj je policija ovadila skupaj devet (**9 osumljencev**): sedem (7) moških, vsi državljani Republike Slovenije, in dve (2) ženski, ukrajinsko in slovensko državljanico.

Preglednica 1: Prikaz ovadenih osumljencev storitve kaznivega dejanja po členih 113 in 175 KZ-1B

Ovadeni osumljenci	Moški	Ženske	Državljanstvo
Trgovina z ljudmi	8	2	Slovenija
	1		Slovaška
	1		Srbija/Kosovo
		1	Ukrajina
Zloraba prostitucije			
	7	1	Slovenija
		1	Ukrajina
Skupaj	17	5	22

Dejavnosti državnega tožilstva

Zakon o državnem tožilstvu (ZDT-1) je določil, da spada kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po 113. členu KZ-1 med taksativno naštetu kazniva dejanja, za katera je kot stvarno pristojno določeno Specializirano državno tožilstvo. Dobra praksa prejšnjih let, ko so bili na vseh okrožnih državnih tožilstvih z letnim načrtom dela določeni državni tožilci za obravnavanje kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, se je zaradi zagotovitve večje učinkovitosti nadaljevala tudi v letu 2012.

Pri razumevanju trgovine z ljudmi so vsebinsko predstavljene tudi zadeve, ki obravnavajo kaznivo dejanje spravljanja v suženjsko razmerje po 112. členu KZ-1.

V letu poročanja so državni tožilci odločali o kazenskih ovadbah zoper sedemintrideset oseb, pri čemer je bilo v letu 2012 ovadenih **petindvajset (25) fizičnih oseb** in **dve (2) pravni osebi**. Ovadbe so prejela le štiri okrožna državna tožilstva, pri čemer je eno izmed njih, in sicer v Mariboru, vse zadeve obravnavalo samo, medtem ko sta tožilstvi v Kopru in Novi Gorici odstopili zadeve stvarno pristojnemu Specializiranemu državnemu tožilstvu.

Državni tožilci so odločali tudi v zadevah, v katerih so bile končane preiskave oziroma so tekle glavne obravnave.

Po končani preiskavi zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po **387. a členu KZ** zoper tri osebe so odstopili od pregona, zoper druge **tri (3) osebe**, ena izmed teh je bila v priporu, pa vložili obtožbo. Vsi trije so bili tudi spoznani za krive kaznivega dejanja in izrečene so jim bile

prostostne kazni, in sicer od enega leta do leta in šest mesecev, sodba je že pravnomočna. Pravnomočna je postala tudi oprostilna sodba trem obtožencem.

V letu 2012 je sodni epilog dobila zadeva iz leta 2006, in sicer je sodišče **dvema (2) obdolžencema** zaradi dveh kaznivih dejanj trgovine z ljudmi po drugem odstavku v zvezi s prvim odstavkom 387. a člena KZ izreklo zaporne kazni: prvoobdolženemu za vsako dejanje eno leto in sedem mesecev zapora ter nato enotno kazen treh leta zapora, drugoobdolženemu pa za vsako dejanje eno leto in šest mesecev zapora ter nato enotno kazen dveh let in desetih mesecev zapora. Sodba še ni pravnomočna, saj se je tožilka pritožila zoper odločbo o kazenski sankciji, pritožila sta pa se tudi zagovornika obeh obtožencev.

Pravnomočna pa je postala izrečena kazen **dvema (2) obsojenima** zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po prvem odstavku 112. člena v zvezi z 20. členom KZ-1. Prvoobtoženemu je sodišče izreklo kazen treh let in osmih mesecev zapora, drugoobtoženemu pa kazen enega leta in desetih mesecev zapora, vsakemu izmed njiju pa je dosodilo tudi dolžnost plačati 11.250 EUR kot znesek, ki ustreza pridobljeni premoženjski koristi.

V letu poročanja je eden izmed štirih sotorilcev, zoper katere je bila obtožba vložena že maja 2006, izrazil pripravljenost priznati krivdo. To je storil po tem, ko je bil zoper njega, po izdaji evropskega naloga za prijetje in predajo ter izročitvi Republiki Sloveniji sicer v drugem postopku, odrejen pripor. Sodni epilog je s sporazumom o priznanju krivde dobila tudi kazenska zadeva (ovadba vložena leta 2012) zoper **enega (1) slovaškega državljana** zaradi suma storitve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po drugem odstavku v zvezi s prvim odstavkom 113. člena KZ-1. Žrtvi kaznivega dejanja sta bili prav tako slovaška državljana, ki sta bila zaradi svoje ekonomske in fizične odvisnosti prisiljena k beračenju. Zoper obtoženega je bil odrejen pripor, po končani preiskavi pa mu je bila, ob priznanju krivde, izrečena kazen enega leta in šestih mesecev zapora.

Vložena je bila tudi kazenska ovadba zaradi kaznivega dejanja spravljanja v suženjsko razmerje po prvem odstavku 112. člena KZ-1, in sicer na škodo polnoletne oškodovanke – filipinske državljanke. Ovadba je bila zavržena z utemeljitvijo, da ovadene osebe z oškodovanko niso razpolagale v smislu razpolagalnega upravičenja v obliki izkoriščanja prostitucije, drugih spolnih zlorab ali služabništva, zavržena pa je bila tudi kazenska ovadba zoper tri osebe zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi po prvem odstavku 113. člena KZ-1.

Državni tožilci so zaradi kaznivega dejanja trgovine z ljudmi zahtevali preiskavo zoper petnajst (15) fizičnih oseb in dve pravni osebi. Kaznivo dejanje je bilo vedno, razen v enem primeru (zaradi beračenja), storjeno zaradi izkoriščanja prostitucije.

Preglednica 2: Kazenski postopki in sankcije

	2012
Kaznivost trgovine z ljudmi	
Število kazenskih postopkov za kazniva dejanja (trgovina z ljudmi; spravljanje v suženjsko razmerje)	27
Število obsodb za kazniva dejanja (trgovina z ljudmi; spravljanje v suženjsko razmerje; zloraba prostitucije)	8
Kaznivost uporabe storitev žrtve	
Število obsodb glede uporabe storitev žrtve trgovine z ljudmi	8
Sankcije in ukrepi	
Število obsodb za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi v povezavi z odvzemom	2

prostosti	
Dolžina zaporne kazni v povezavi z odvzemom prostosti:	
– minimalno trajanje	1 leto
– maksimalno trajanje	3 leta 8 mesecev
Število sodnih odločitev, posledica katerih je bil zaseg ali odvzem premoženja	2

Dejavnosti Inšpektorata Republike Slovenije za delo

Inšpektorat RS za delo je pri krepitvi nadzorstvenih mehanizmov v zvezi z bojem proti trgovini z ljudmi usmerjen v sodelovanje s policijo ter nadziranje predpisov o zaposlovanju in delu tujcev.

V juliju 2012 so se na pobudo Inšpektorata RS za delo srečali predstavniki inšpektorata in Generalne policijske uprave na temo izkoriščanja tuje delovne sile. Dogovorili so se za medsebojno sodelovanje v primerih izkoriščanja tuje delovne sile oziroma suma storitve kaznivega dejanja trgovine z ljudmi zaradi prisilnega dela. Sodelovanje je vse od takrat uspešno, zlasti pri skupnem nadzoru.

V novembru 2012 je Inšpektorat RS za delo na pobudo Policije sodeloval v skupno usklajevani akciji zoper osumljence kaznivega dejanja trgovine z ljudmi. V akciji, ki je potekala v štirih območnih enotah: Ljubljana-Trbovlje, Novo mesto, Koper-Postojna in Nova Gorica, je bilo izvedenih več inšpekcijskih pregledov in zaslišanj zaposlenih. Ker so postopki Inšpektorata RS za delo za zdaj v teku, končnih ugotovitev še ni.

Inšpektorat za delo RS pri svojem delu nadzira tudi predpise o zaposlovanju in delu tujcev. V letu 2012 je bilo ugotovljenih **73 kršitev** Zakona o zaposlovanju in delu tujcev, ki je krovni predpis v RS, s katerim se določajo pogoji za zaposlovanje in delo tujcev ter s tem povezane naloge države za urejanje in zaščito trga.

Največ kršitev (**25 ugotovljenih kršitev**) se je nanašalo na obveznosti do nadzornih organov, zlasti na hranjenje osebnega delovnega dovoljenja na mestu, kjer tujec dela (**15 kršitev**), ter na sodelovanje delodajalca v postopku z vso zahtevano dokumentacijo in hranjenjem enega delovnega dovoljenja na sedežu poslovanja oziroma delovišču (**10 kršitev**). Več ugotovljenih kršitev se je nanašalo še na ustreznost delovnih dovoljenj (**10 kršitev**) in opravljanje dela v nasprotju z izdanim delovnim dovoljenjem (**7 kršitev**). Manj kršitev pa je bilo ugotovljenih glede začetka izvajanja storitve (**5 kršitev**) in nastanitve tujcev (**3 kršitve**).

V povezavi z zaposlovanjem in delom tujcev inšpektorat nadzoruje tudi izvajanje Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Skupaj je bilo v letu 2012 ugotovljenih **82 kršitev**, ker je delodajalec zaposlil tujca v nasprotju s predpisi o zaposlovanju tujcev, in **8 kršitev** zaradi nezakonite zaposlitve državljanov tretjih držav.

Preglednica 3: Izdana delovna dovoljenja za sezonska dela

	2008	2009	2010	2011	2012
Gradbeništvo	9.332	1.615	74	–	–
Kmetijstvo in gozdar.	1.416	1.255	75	1.121	822
Gostinstvo in turizem	152	77	0	–	–
Skupaj	10.900	2.947	149	1.121	822

Preglednica 4: Izdana delovna dovoljenja za poklica artist/-ka in gradbeni delavec

	2008	2009	2010	2011	2012
Poklici iz zabav. in artist. programa	937	678	674	691, od tega na novo 386	271
Gradbeni delavec	46.568	29.554	12.623	3.959	3118
Skupaj	47.505	30.232	13.297	4.650	3389

V letu 2012 je bilo izdanih 20.519 delovnih dovoljenj, konec leta 2012 pa jih je bilo veljavnih 32.734 oziroma 5 % manj kot leto prej. V letu 2012 se je za poklic gradbeni delavec izdalo samo 3.118 delovnih dovoljenj, kar je v primerjavi z letom 2011 za 22 % manj. Vse to nakazuje nadaljevanje upadanja zaposlovanja tujcev zaradi upadanja ravni gospodarske dejavnosti v Sloveniji. Prav tako velja opozoriti na upad izdanih delovnih dovoljenj za poklic iz zabavnega in artističnega programa s 691 v letu 2011 na 271 v letu 2012.

IV. Pomoč in zaščita

Pomoč in zaščita žrtev trgovine z ljudmi sta praviloma v izvedbeni pristojnosti nevladnih in humanitarnih organizacij. To je praksa, ki je uveljavljena v Evropi in po svetu ter na podlagi katere se civilna družba dejavno vključuje v celovito ukrepanje proti trgovini z ljudmi. Seveda tudi na tem področju ne gre brez tvornega sodelovanja države oziroma vladnih organizacij s pristojnimi civilnimi družbami. Sodelovanje je opredeljeno s sporazumi in pogodbami, ki opredeljujejo postopke medsebojnega obveščanja in skupnega nastopanja ter sofinanciranje konkretnih programov pomoči žrtvam.

V Sloveniji je sporazum o takem sodelovanju sklenjen med nevladno organizacijo društvom Ključ ter notranjim ministrstvom, policijo in vrhovnim državnim tožilstvom iz leta 2004. Na tej podlagi tvorno sodelujeta društvo Ključ in policija, pri čemer se obveščata o zaznanih znakih oziroma sumih kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, pa tudi prepoznanih žrtvah kaznivih dejanj. Predstavniki društva Ključ se po potrebi vključijo oziroma sodelujejo s policijo pri pogovorih s prepoznanimi žrtvami kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, pa tudi pri izobraževanju policistov in kriminalistov. Sodelovanje in financiranje konkretnih projektov – programov pomoči žrtvam pa je opredeljeno v nadaljevanju.

Projekt oskrbe žrtev trgovine z ljudmi

Policija je v letu 2012 za kaznivo dejanje trgovine z ljudmi po členu 113. KZ-1B prepoznala skupaj osem (8) žrtev, od tega dva (2) moška slovaška državljana in šest (6) žensk, od tega štiri (4) ukrajinske državljanke, eno (1) srbsko državljanke in eno (1) državljanke Dominikanske republike. Za kaznivo dejanje zlorabe prostitucije po 175. členu KZ-1B pa je bilo prepoznanih šest (6) žrtev, vse so bile ženske, in sicer dve (2) slovenski državljanke, tri (3) ukrajinske državljanke in ena (1) češka državljanke. Vse žrtve so bile v postopkih oskrbe z nevladnimi oziroma humanitarnimi organizacijami, kar je razvidno iz opisa posameznih programov oskrbe žrtev v nadaljevanju.

- **Program krizne namestitve**

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je leta 2012 objavilo javni razpis za izbiro izvajalca projekta Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – krizna namestitve v letu 2012 (od 1. 6. 2012 do 31. 12. 2012) in 2013, in sicer v višini 26.250,00 EUR za prvo leto (2012) in 45.000 EUR za drugo leto (2013). Izbrana je bila Slovenska karitas. Projekt obsega dajanje pomoči žrtvam trgovine z ljudmi pri njihovem telesnem, duševnem in socialnem okrevanju, ko se jim zagotovi prvi in nujni umik iz okoliščin, ki jih ogrožajo.

V letu 2012 je Slovenska karitas v okviru krizne namestitve obravnavala **osem (8) oseb** (skupaj 20 oskrbnih dni), ki so jim ponudili namestitve, prvo psihosocialno pomoč, prehrano, materialno pomoč in pomoč pri vrnitvi v domovino. Zagotovljeno jim je bilo 24-urno dežurstvo po telefonu (031-470-151), ki ga uporabljajo za to usposobljeni strokovni delavci in prostovoljci. Prostori krizne namestitve so bili redno vzdrževani in pripravljene za sprejem več žrtev.

Od 1. 6. 2012 do 31. 12. 2012 je Slovenska karitas kot izvajalka projekta pomagala osmim žrtvam trgovine z ljudmi.

– 26. 7. 2012 je bila v krizno namestitve sprejeta **slovenska državljanke** z izkušnjo spolne zlorabe prostitucije. Pomoč je obsegala osnovno oskrbo in psihosocialno podporo (individualni pogovori s strokovno delavko in prostovoljkami). Po petdnevni namestitvi v kriznem prostoru je bila žrtev sprejeta v varno namestitve.

– 10. 8. 2012 se je predvidevala namestitvev **dveh slovaških državljanov**, žrtev beračenja. Toda žrtvi sta želeli čimprejšnjo vrnitev v domovino, kar jima je bilo omogočeno še isto noč. Izvajalka jima je pomagala tudi s popotnico (hrana, oblačila, nekaj gotovine).

– Med 17. 10. 2012 in 21. 11. 2012 so se v Slovenski karitas pospešeno pripravljali na možnost namestitve večjega števila žensk, morebitnih žrtev trgovine z ljudmi, o kateri jih je obvestila policija. Ta je namreč pri preiskavi enega izmed kaznivih dejanj, ki se je nanašalo na pravno osebo, prepoznala **dvainpetdeset (52) domnevnih žrtev trgovine z ljudmi** iz Ukrajine in Dominikanske republike. Slovenska karitas je poskrbela za ustrezno lokacijo za morebitno tako številčno namestitev. Ob koncu akcije se je izkazalo, da se osebe v glavnem ne prepoznajo kot žrtve trgovine z ljudmi, zato je izvajalka pripravila drugo lokacijo. V krizno namestitev je bilo sprejetih **pet (5) oseb ženskega spola** (dve državljanke Dominikanske republike, dve ukrajinski državljanke in ena češka), ki so bile pripravljene sodelovati z organi preiskave in pregona. Vsem je bila dana psihosocialna pomoč, namestitev, prehrana, oblačila, tolmačenje, seznanitev z njihovimi pravicami, zagovorništvo in 24-urno spremljanje s strokovno delavko in prostovoljci. Skupno je bilo izvedenih 15 oskrbnih dni.

- **Program varne namestitve**

Ministrstvo za notranje zadeve je na podlagi javnega razpisa iz oktobra 2011 financiralo projekt Oskrba žrtev trgovine z ljudmi – varna namestitev za leti 2012 in 2013 v višini 40.000 EUR letno. Pred tem je bil v začetku leta 2012 dodatno sklenjen aneks k pogodbi iz obdobja 2010/11 z izvajalcem programa društvom Ključ, s katerim se je financiranje projekta podaljšalo do 29. 2. 2012 in zvišalo za 10.000 EUR. To je bilo treba storiti zaradi neprekinjenega in nemotenega izvajanja pogodbe do zaključka postopka izbire novega izvajalca na javnem razpisu.

Novoizbrana izvajalka programa Slovenska karitas je program dejansko začela izvajati 1. 3. 2012. V letu 2012 so bile v varni prostor nameščene štiri (4) osebe ženskega spola. Po narodnosti so bile: dve iz Ukrajine, ena iz Dominikanske republike in ena iz Slovenije. Vse so bile izkoriščane za prisilno prostitucijo. V letu 2012 je bilo tako izpeljanih 395 oskrbnih dni v varni namestitvi.

Osebam v varnem prostoru so bili zagotovljeni namestitev, prehrana, tedenska žepnina, mesečna avtobusna vozovnica, stalna psihosocialna pomoč, zdravstvene storitve v ambulanti za osebe brez zdravstvenega zavarovanja in zasebnih ambulantah, svetovanje, seznanjanje z njihovimi zakonitimi pravicami, pomoč pri urejanju dokumentacije in pridobitvi statusa in pripadajočih pravic, tolmačenje, zagovorništvo, socialna in delovna zaposlitev iz ponudbe prostovoljnega dela, učenje slovenskega jezika, družabništvo, spremstvo, organizirana rekreacija in zagotavljanje varnosti. Strokovno delo z uporabnicami je bilo vezano na individualne pogovore, psihosocialno oporo, izdelavo in ovrednotenje individualnega socialnega načrta, skupinsko delo, izvajanje seminarjev, omogočanje in pomoč pri kakovostnem preživljanju prostega časa, organizacijo prostovoljstva, organizacijo in spremstvo pri opravljanju zdravstvenih storitev, druga spremstva pri urejanju dokumentacije, vključevanje v skupnost s prostovoljnim delom uporabnic in širjenje zdrave socialne mreže. Z vsako osebo, vključeno v varno namestitev, je bil oblikovan posamični socialni načrt, sklenjen pa tudi dogovor o pravilih programa, ki ga nameščenska podpiše v maternem jeziku.

Društvo Ključ je v letu 2012 ponudilo vsaj eno izmed oblik pomoči za oskrbo žrtev, v kar je vključeno tudi svetovanje, 22 osebam: dvema ukrajinskima državljanicama, eni filipinski državljanke, eni državljanke Dominikanske republike, druge osebe pa so bile slovenske državljanke, od tega dvanajst mladoletnih. V varno namestitev sta bili dodeljeni dve osebi, obe tuji državljanke.

Preglednica 5: Žrtve trgovine z ljudmi

	2012			
	Žens.	Moški	Otroci	Skupaj
<u>Identifikacija žrtev</u>				
Število identificiranih žrtev v letu	13 + 1*	2		15 + 1*
Oblike izkoriščanja identificiranih žrtev:				
– spolna zloraba	13			13
– prisilno delo ali storitve				
– suženjstvo ali suženjstvu podobna stanja				
– služabništvo				
– odstranitev organov				
– drugo, beračenje		2		2
Število oseb, za katere pooblaščen organi utemeljeno sumijo, da so žrtve:				
– trgovine z ljudmi na ravni države	2			2
– trgovine z ljudmi na mednarodni ravni	11	2		13
<u>Pomoč žrtvam</u>				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so dobile kakršno koli pomoč	13	2		15
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so zavrnile ponujeno pomoč	52			
Število zatočišč za žrtve trgovine z ljudmi v Sloveniji	3	3		3
Skupno število mest v zatočiščih za žrtve trgovine z ljudmi**	20	20		20
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so bile nameščene v zatočiščih	7			7
<u>Obdobje okrevanja in razmisleka</u>				
Število žrtev (vključujoč tiste, za katere obstajajo utemeljeni razlogi za domnevo, da so žrtve), ki jim je odobreno "obdobje okrevanja in razmisleka"	7			7
<u>Dovoljenje za prebivanje</u>				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki jim je izdano dovoljenje za prebivanje:				
– zaradi osebnih okoliščin				
– zaradi sodelovanja s pooblaščenimi organi pri preiskavi ali v kazenskem postopku	2			2
<u>Odškodnina in pravna sredstva</u>				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so dobili odškodnino				
Dodeljena odškodnina:				
– minimalni iznos, dodeljen žrtvam (v EUR):				
– maksimalni iznos, dodeljen žrtvam (v EUR):				
<u>Vrnitev v izvorno državo in vrnitev žrtev</u>				
Število v Slovenijo vrnjenih žrtev trgovine z ljudmi				
Število žrtev trgovine z ljudmi, ki so bile vrnjene iz Slovenije v druge države		2		2

* Ena oseba – žrtev trgovanja prepoznana in nameščena v varnem prostoru še v letu 2011.

** Vse lokacije so primerne za moške in ženske, žrtve trgovine z ljudmi. Ženske in moški so nameščeni ločeno. Lokacija namestitve se izbere glede na njihove posebnosti in število. Prostorsko se lahko namestijo tudi mladoletne osebe in zagotavlja se jim celostna pomoč, ki jo nujno potrebujejo, vendar pravno formalno področje še ni usklajeno.

Preglednica 6: Število žrtev glede na državo izvora

Število žrtev, ki izvirajo iz	2012	
	Moški (starost)	Ženske (starost)
Češka republika		1 (33)
Slovaška republika	2 (50, 25)	
Slovenija		2 (30)
Ukrajina		7 (30, 35, 25)
Dominikanska republika		2 (38, 40)
Srbija		1
	2	13
SKUPAJ	15	

Projekt PATS

Ministrstvo za notranje zadeve je 1. 12. 2011 skladno z 12. členom pogodbe št. C1711-10-460258 z izvajalcem Jezuitskim združenjem za begunce Slovenije nadaljevalo uresničevanje programa Uvajanje mehanizmov za prepoznavanje, pomoč in zaščito žrtev trgovine z ljudmi in/ali spolnega nasilja v postopkih priznanja mednarodne zaščite v Sloveniji – PATS.

Program PATS je preprečevalen, njegov ključni namen pa je ozaveščanje predvsem rizičnih skupin prosilcev za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji o trgovini z ljudmi. Ciljna skupina so vsi novoprispeli prosilci za mednarodno zaščito, predvsem pa mladoletniki brez spremstva in samske ženske. Informativni razgovori so bili opravljeni v uporabniku razumljivem jeziku, za kar izvajalec poskrbi z ustreznim tolmačem. Na podlagi pogodbe je zagotovil tudi stalno pripravljenost, s katero je omogočen informativni razgovor.

Od 1. 12. 2011 do 18.11. 2012 je izvajalec izvedel **43 informativnih razgovorov** s prosilkami in prosilci iz 14 držav. Od tega je bilo 26 razgovorov z mladoletniki brez spremstva in 17 razgovorov s samskimi ženskami. V 39 primerih ni bilo zaznati posebnosti, v dveh primerih je šlo za domnevno žrtev nasilja, v **enem primeru pa za žrtev trgovine z ljudmi**.

V omenjenem obdobju je bilo za izvajanje programa PATS porabljenih **3.3247,78 EUR**, od tega 1.267,00 EUR za delo izvajalcev in 2.057,78 EUR za delo prevajalcev.

(Re)integracija žrtev trgovine z ljudmi

V letu 2012 se je v program Pomoči žrtvam trgovine z ljudmi in reintegracije, ki ga izvaja Slovenska karitas, vključila ena oseba. Program zagotavlja namestitev in prehrano, svetovanje in urejanje v zvezi z zakonitimi pravicami, pravno svetovanje, pomoč pri urejanju dokumentacije, spremstvo in zagovorništvo, učenje slovenskega jezika, pomoč pri iskanju zaposlitve, delovno zaposlitev s prostovoljnim delom, organizirano rekreacijo in dostop do literature v maternem jeziku.

V letu 2012 so se v program (re)integracije, ki ga izvaja društvo Ključ, vključile štiri osebe (tri so že vštete v oskrbo). Ena od teh je mladoletna, 15 let stara slovenska državljanica, ki je bila žrtev prisilne prostitucije. Osebe so se vključevale v delovno integracijo in izobraževalni proces ter druge procese za hitrejšo vrnitev v normalno življenje.

V. Sodelovanje v regionalnih in mednarodnih organizacijah

Ministrstvo za zunanje zadeve je redno sodelovalo v pogajanjih o bistvenih resolucijah o boju proti trgovini z ljudmi, ki so bile obravnavane in sprejete v Generalni skupščini Organizacije združenih narodov (OZN), Svetu OZN za človekove pravice, Uradu OZN za droge in kriminal ter Organizaciji za varnost in zaščito (OVSE). Slovenija je dejavno sodelovala tudi v interaktivnem dialogu s posebno poročevalko OZN proti trgovini z ljudmi ob predstavitvi njenega zadnjega poročila na Svetu OZN za človekove pravice. Prav tako je bila Slovenija podpredsedujoča na 6. zasedanju konference podpisnic Konvencije ZN proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu oktobra 2012 na Dunaju in vodila razpravo o trgovini z ljudmi.

Ameriško zunanje ministrstvo je v letnem poročilu o boju proti trgovini z ljudmi v vseh državah sveta glede na izpolnjevanje meril za leto 2012 Slovenijo ponovno uvrstilo v 1. skupino držav, ki dosegajo najvišje standarde na tem področju. V tem smislu je nacionalni koordinator redno vzdrževal stike z veleposlaništvom ZDA v Sloveniji in usklajeval vsebino poročanja.

Med 9. in 10. majem 2012 je bila v Sloveniji na delovnem obisku v organizaciji britanskega veleposlaništva delegacija vsestrankarske parlamentarne skupine za trgovino z ljudmi britanskega parlamenta (All Party Parliamentary Group for Human Trafficking) pod vodstvom njenega predsednika Petra Bona, poslanca spodnjega doma. Delegacijo so sestavljali še baronica Elizabeth Butler - Sloss, sopedsedujoča skupini in članica lordske zbornice, Anthony Steen, posebni svetovalec skupine, in Fiona Mactaggart, članica skupine in poslanka spodnjega doma. Britanska delegacija se je 10. maja 2012 srečala z delegacijo Odbora za notranje zadeve, delegacijo Odbora za pravosodje, javno upravo in lokalno samoupravo ter skupno delegacijo Komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti in Odbora za zadeve Evropske unije. Člani delegacije so se zavzeli za nadaljnje tvorno sodelovanje z Državnim zborom v zvezi z bojem proti trgovini z ljudmi. Prav tako se je britanska delegacija sestala s predstavniki MDS TZL pod vodstvom nacionalnega koordinatorja, pa tudi s predstavniki nekaterih nevladnih organizacij in predstavljena ji je celovita problematika trgovine z ljudmi v Sloveniji.

Med 10. in 13. decembrom 2012 je bil prvi krog ocenjevanja po Konvenciji Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi, ki ga je izvedla skupina strokovnjakov, t. i. GRETA. Organizacija obiska je bila v pristojnosti nacionalnega koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi in izpeljana skladno s predhodno pripravljenim sporedom. Pogovori so potekali s predstavniki državnih organov in civilne družbe, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko trgovine z ljudmi. GRETA bo o svojih ugotovitvah pripravila podrobnejše poročilo, predvidoma do sredine julija 2013.

Pobude procesa Brdo

- **Mreža nacionalnih koordinatorjev jugovzhodne Evrope**

Iz zaključkov konference na Brdu 2010, ki jo redno organizira notranje ministrstvo, izhaja tudi pobuda o ustanovitvi neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev iz držav jugovzhodne Evrope. Mreža je dejavna, nacionalni koordinatorji se sestajajo 2-krat letno, vlogo sekretariata pa opravlja ICMPD. Tako je bilo v Ljubljani med 3. in 5. oktobrom 2012 tretje zaporedno srečanje neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev, katerega izvedbo je z zagotovitvijo finančnih sredstev podprlo Ministrstvo za zunanje zadeve kot obliko projekta dvostranske tehnične pomoči. Na srečanju je bila sprejeta skupna deklaracija, pozneje predstavljena na

mednarodni konferenci ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi 18. oktobra v Bruslju. Objavljena je bila na spletni strani Evropske komisije in povzeta v različne dokumente EU.

- **Projekt skupnih preiskovalnih skupin za TZL (JIT – THB)**

Projekt **Vzpostavljanje pogojev za ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin (JIT) za potrebe boja proti trgovini z ljudmi v državah jugovzhodne Evrope**, ki ga je Ministrstvo za notranje zadeve prijavilo na razpis Evropske komisije, se je nadaljeval tudi v letu 2012. Njegova vrednost je 459.294,00 EUR, od tega 80 % financira Evropska komisija.

Projekt temelji na vzpostavljanju možnosti za ustanavljanje skupnih preiskovalnih skupin in učinkovitejšem boju proti trgovini z ljudmi. Osredotočen je na vzpostavitev t. i. strateških dejavnosti, ki bodo dale potrebno logistično podlago nadaljnjemu izvedbenemu delovanju. Država partnerica v projektu je Bolgarija, države uporabnice pa so države jugovzhodne Evrope (Hrvaška, Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija, Albanija, Romunija in Moldavija). Pri njem sodelujejo še Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Europol in Eurojust.

Delavnice so jedro celotnega projekta za spodbuditev strokovnjakov k uporabi skupnih preiskovalnih skupin, kar lahko prinese dodano vrednost njihovim preiskavam in pomaga pri razvoju mednarodnega sodelovanja v kazenskih zadevah. V letu 2012 sta bili izvedeni dve tridnevni delavnici, in sicer julija v Beogradu in decembra na Brdu pri Kranju. Osredotočeni sta bili na zaključek projekta, in sicer na izvedbo namišljenega ustanavljanju skupnih preiskovalnih skupin, pri čemer so morali udeleženci za vsak primer pripraviti ustrezno strategijo, potek dejavnosti in izdelavo potrebne dokumentacije.

Poleg delavnic je bila maja na Brdu pri Kranju vmesna ministrska konferenca kot sestavni del projekta. Namenjena je bila vmesnemu pregledu ter poročanju o dejavnostih in napredku, vezanem na projekt. Konference so se poleg ministrov za notranje zadeve udeležili generalni državni tožilci oziroma predstavniki tožilstev sodelujočih držav.

Druge mednarodne dejavnosti

Nacionalni koordinator je v letu 2012 na podlagi povabil in pobud dejavno sodeloval pri različnih mednarodnih projektih:

Evropska komisija je v sodelovanju z Ministrstvom sigurnosti BiH med 17. in 18. aprilom organizirala regionalno konferenco v Sarajevu, na kateri je bila predstavljena slovenska praksa vladnega sodelovanja z nevladnimi organizacijami.

Na zaprosilo Evropske komisije in nacionalnega koordinatorja BiH je med 4. in 8. junijem v Sarajevu potekalo strokovno svetovanje pri pripravi domače strategije v boju proti trgovini z ljudmi BiH.

Na Evropski pravni akademiji ERA v Trieru je bil med 13. in 14. junijem na izobraževalnem seminarju za tožilce in sodnike držav EU predstavljen projekt JIT – THB.

Mednarodni center za razvoj migracijskih politik (ICMPD) je izvajalec evropskega projekta trgovine z ljudmi v povezavi z delovnim izkoriščanjem. Dejavnost Sodeležba Slovenije v tem projektu je med drugim opredeljena tudi v akcijskem načrtu. Eden izmed teh dogodkov je potekal od 21. do 23. septembra v Sarajevu.

Med 8. in 10. oktobrom so v Sarajevu kot del dvostranske tehnične pomoči Bosni in Hercegovini seznanjali državne tožilce in policiste s temeljnimi vsebinami trgovine z ljudmi v EU. Poleg nacionalnega koordinatorja sta bila izvajalca te predstavitve še predstavnik Generalne policijske uprave.

Na Svetu Evrope v Strasbourgu je bil med 15. in 19. oktobrom zadnji sestanek odbora PC-TO za pripravo nove evropske konvencije o trgovini s človeškimi organi.

V Bukarešti sta francosko veleposlaništvo in romunska vlada 8. in 9. novembra pripravila mednarodno konferenco, ki se je poleg nacionalnega koordinatorja udeležila predstavnic nevladne organizacije Primorski pravni center.

Svet Evrope je z bolgarsko komisijo za boj proti trgovini z ljudmi v Sofiji med 4. in 5. decembrom soorganiziral konferenco, na katero so bili povabljeni nacionalni koordinatorji evropskih držav.

Stroške udeležbe na zgoraj navedenih dogodkih je pokril organizator. Zaradi varčevalnih ukrepov in časovnega prekrivanja je bila opuščena udeležba na konferenci OVSE na Dunaju 11. in 12. oktobra, na sestanku neformalne mreže nacionalnih koordinatorjev EU 17. oktobra v Bruslju in na konferenci ob evropskem dnevu boja proti trgovini z ljudmi 18. oktobra v Bruslju.

MDS TZL je spremljala tudi s trgovino z ljudmi povezana področja, kakršna so otroška spletna pornografija, nezakonito preseljevanje, nasilje nad ženskami in otroki ter delovno izkoriščanje. Vsebinsko sicer ne spadajo v ožjo opredelitev trgovine z ljudmi, se pa nanjo posredno navezujejo. V tem smislu so bili pripravljene številni prispevki in odgovori na vprašalnike različnih mednarodnih organizacij glede izvajanja določb mednarodnih konvencij, katerih vsebine so povezane s tem področjem, na primer dopolnitev poročila Mednarodne organizacije dela, in sicer v delu trgovine z ljudmi, in glede izpolnitve priporočil univerzalnega periodičnega pregleda (UPP), pa tudi odgovori posebni poročevalki OZN o spolnem turizmu, katerega žrtve so otroci, in nasilju nad ženskami ter odgovori v povezavi z Direktivo 2004/81/EU.

Zaključek

Podobno kot v predhodnem letu se tudi v letu 2012 kaže utrjevanje že utečene politike boja proti trgovini z ljudmi v Republiki Sloveniji. Celovitost ukrepanja na vseh ključnih področjih preprečevanja, pregona storilcev in pomoči žrtvam, dopolnjenega s partnerskim in mednarodnim sodelovanjem, je temeljno vodilo delovanja posameznih resorjev, pa tudi celotne medresorske delovne skupine.

Nedvomno je preprečevanje bistvenega pomena pri omejevanju fenomena trgovine z ljudmi. Razdeljenost preprečevalnih dejavnosti na tri glavne skupine – širša javnost, rizične skupine in stroka – omogoča osredotočeno doseganje zastavljenih ciljev. Pri tem pa je treba upoštevati končne cilje, kot so zmanjševanje povpraševanja po storitvah, ki izvirajo iz trgovine z ljudmi, večja usposobljenost strokovnega osebja, ki se s to problematiko srečuje, ter ozaveščenost mogočih žrtev trgovanja predvsem med mladimi in tujci. Kljub dokaj doslednem izpolnjevanju nalog iz akcijskega načrta 2012–2013 so na tem področju še vedno nekatere pomanjkljivosti in neizkoriščene možnosti:

- informiranje širše javnosti z namenom zavračanja izdelkov, za katere lahko sklepamo, da so jih izdelale žrtve trgovine z ljudmi in storitev, za katere lahko sklepamo, da jih ponujajo žrtve trgovine z ljudmi,
- vključevanje gospodarskih družb in manjših podjetij, kot potencialnih delodajalcev žrtvam trgovine z ljudmi, v proces ozaveščanja
- sistemsko vključevanje vzgojnih in izobraževalnih institucij v preprečevalne dejavnosti.

Kazniva dejanja trgovine z ljudmi, pa tudi kazniva dejanja v povezavi s tem fenomenom so vse pogostejša v delovnem okolju policistov in državnih tožilcev. To je podkrepljeno tudi s statističnimi kazalci, ki niso zanemarljivi, odsev tega pa so obsodilne sodbe: osem sodb v letu 2012 presega dosedanje statistiko. Kljub temu je ozaveščenost in prepoznavnost problematike trgovine z ljudmi v sodniških vrstah nekoliko v zaostanku v primerjavi z državnimi tožilci in policisti. Stalno strokovno usposabljanje je še vedno nedosežen cilj.

Pomoč žrtvam trgovine z ljudmi je v praksi utečen proces, ki ga ob financiranju pristojnih ministrstev izvajajo nevladne oziroma humanitarne organizacije. Povprečje števila namestitev v varnem prostoru se dviguje – v letu 2012 so bile skupaj nameščene štiri žrtve trgovanja. Pri tem ugotavljamo nezadostno zakonsko podlago, ki ureja to vsebino, kar je dodaten povod za iskanje ustrežnejših in celovitih rešitev.

V zadnjih letih je zaznati stagnacijo pri uveljavljanju politik boja proti trgovini z ljudmi, kar se kaže tudi v zaostajanju sistemske ureditve. Institucije EU, predvsem Evropska komisija, so v minulih dveh letih pripomogle k natančnejši opredelitvi usmeritev za učinkovitejše lotevanje zatiranja tega pojava. Omeniti velja vzpostavitev instituta koordinatorja za boj proti trgovini z ljudmi pri Evropski komisiji (EU ATC), sprejetje Direktive 36/2011/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev, pa tudi sprejetje strategije EU za odpravo trgovine z ljudmi za obdobje 2012–2016. Vse to je ustrezna podlaga za premislek o potrebi po krovnem zakonu za to problematiko, pa tudi za izboljšanje sistemske ureditve tako imenovanega nacionalnega poročevalca ali sorodnega mehanizma (nacionalni koordinator). V MDS TZL obstaja trdno prepričanje, da je na tej točki potreben korak naprej.